

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
"ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА"
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ НТУ «ДП»
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ "ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА"
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ "ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА"
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАФТИ ТА ГАЗУ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. БЕКЕТОВА

ВОСЬМА ЮВІЛЕЙНА МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ТЕХНІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
СТУДЕНТІВ, АСПРАНТІВ І
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ,
ПРИСВЯЧЕНА 20-РІЧЧЮ
РАДИ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

"МОЛОДЬ:
НАУКА ТА ІННОВАЦІЇ"

26-27 листопада 2020 р.

Дніпро – 2020

ТОМ 13

ЕКОНОМІКА І УПРАВЛІННЯ У ПРОМИСЛОВОСТІ

Клименко А.В., студентка гр. 281-18-1

Науковий керівник: Горпинич О.В., доцент кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)

НАПРЯМИ ТА ЗАВДАННЯ ДЕЦЕНТРАЦІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Децентралізація – це передача значної частини бюджетів та повноважень від державних органів органам місцевого самоврядування. Так, щоб більше повноважень мали ті органи, що є ближчими до людей, де такі повноваження можна реалізувати найбільш успішно [1].

Досвід європейських країн свідчить, що лише на місцевому рівні можуть ефективно вирішуватись проблеми місцевого характеру. Держава не має можливості дійти до кожного села чи міста.

Метою ж децентралізації є наближення влади до мешканців, а мешканців до влади для підвищення якості та доступності медичних, освітніх, культурних, комунальних, соціальних та адміністративних послуг, які отримують ці ж мешканці громад.

1 квітня 2014 року Кабінет Міністрів України затвердив концепцію реформування місцевого самоврядування в Україні, що має три напрямки [2].

Перший – базовий: формування об'єднаних громад базового рівня адміністративно-територіального устрою України.

Другий – утворення нових районів, що вирішуватимуть лише ті питання, що відносяться до компетенції району. А саме: вторинна медицина, комунальна власність, школи-інтернати і т.д. Решта повноважень районів буде під компетенцією об'єднаних громад.

Третій, заключний, напрямок – це області. Межі областей залишаться незмінними. Області будуть перейменовані в регіони. Тобто кількість обласних центрів залишиться такою ж. А ось форма управління зазнає значних змін. Основною територіальною одиницею стає громада. Громада має виконком та місцевого голову, який виконує всі управлінські функції. Села, які ввійшли до об'єднаної громади обирають старостів, що входять до виконкому об'єднаної громади і виконують ті ж функції, які були в сільраді. Наступний рівень – це район і область. В них будуть обрані рай- та облради, в яких необхідно створити виконкоми замість рай- та обладміністрацій.

Об'єднані територіальні громади зможуть здійснювати зовнішні запозичення, обирати самостійно установи з обслуговування коштів місцевих бюджетів у частині бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ [3].

Ключові завдання на 2019 рік щодо подальшої децентралізації [4].

Завдання 1. Формування нової територіальної основи для діяльності органів влади на рівні громад і районів.

Очікувані результати виконання: затвердження КМУ Перспективних планів створення спроможних громад областей на 100% території України; створення спроможних об'єднаних територіальних громад по всій території України; прийняття проекту Закону України «Про засади адміністративно-територіального устрою України» (реєстр. № 8051); розроблення рекомендацій щодо сучасних вимог та європейських стандартів адміністративно-територіального устрою районного рівня; розроблення пропозицій (картографічних моделей) щодо адміністративно-територіального устрою базового та районного рівня областей; затвердження КМУ нормативно-правового акту щодо порядку формування територіальної основи для діяльності територіальних органів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади; затвердження КМУ нормативно-правових актів щодо упорядкування мережі територіальних органів, граничної чисельності працівників та видатків на їх утримання з урахуванням утворення адміністративних округів.

Завдання 2. Передача (децентралізація) повноважень органів виконавчої влади органам

місцевого самоврядування та їх розмежування між рівнями і органами за принципом субсидіарності.

Очікувані результати: розроблення та подання на КМУ проектів законів України: «Про місцеве самоврядування в Україні» (нова редакція), «Про місцеві державні адміністрації» (нова редакція), «Про центральні органи виконавчої влади», прийняття відповідних постанов КМУ.

Завдання 3. Створення належної ресурсної бази для здійснення повноважень органів місцевого самоврядування.

Очікувані результати: розроблення та подання до ВРУ проектів законів України щодо: внесення змін до Бюджетного кодексу України та Податкового кодексу України з урахуванням проектів нових редакцій законів України «Про місцеві державні адміністрації» та «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо фінансового забезпечення повноважень органів місцевого самоврядування; поширення юрисдикції органів місцевого самоврядування на всю територію відповідної громади в сфері земельних відносин щодо затвердження державних стандартів і нормативів в описовому та вартісному вигляді за кожним із делегованих державою місцевому самоврядуванню повноважень у розрахунку на середньостатистичну адміністративно-територіальну одиницю.

Завдання 4. Створення належної ресурсної бази для здійснення повноважень органів місцевого самоврядування.

Очікувані результати: прийняття Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (реєстр. № 8369); прийняття НПА щодо внесення змін до постанови КМУ від 9 березня 2006 р. № 268 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів» щодо упорядкування системи організаційного та матеріального забезпечення працівників органів місцевого самоврядування.

Завдання 5. Упорядкування системи державного контролю та нагляду за законністю діяльності органів місцевого самоврядування.

Очікувані результати: розроблення та подання до ВРУ проекту закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та деяких законодавчих актів України щодо зменшення заходів та упорядкування системи державного нагляду за діяльністю органів місцевого самоврядування».

Завдання 6. Розвиток форм прямого народовладдя: виборів, референдумів.

Очікувані результати: прийняття проекту Закону України «Про місцевий референдум» (реєстр. № 2145а-2); схвалення на КМУ проектів законів України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеві вибори» (щодо забезпечення представництва громадян в раді громади, а також територіальних громад - в районних та обласних радах.

Перелік посилань

1. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/questions/1?page=2>
2. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://icps.com.ua/sut-reformy-detsentralizatsiyi--spromozhnist-rehioniv-samostiyno-za-rakhunok-vlasnykh-resursiv-vyrishuvaty-pytannya-mistsevoho-znachennya/>
3. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://dt.ua/internal/decentralizaciya-v-ukrayini-stiyki-uspihi-chi-povitryani-zamki-289114_.html
4. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi>

УДК 657.1:657.6:657.421:658.1:622 (043.5)

Козій Є.С., к. геолог., доцент кафедри будівництва, геотехніки і геомеханіки

Кошеленко Є.В., асистент кафедри електроенергетики

Макурін А.А., к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту

Малашкевич Д.С., к.т.н., доцент кафедри гірничої інженерії та освіти

(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)

НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ НА ОСНОВНІ ЗАСОБИ НА ВУГЛЕВИДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ З УРАХУВАННЯМ КІЛЬКОСТІ ВИДОБУТИХ РЕСУРСІВ

Основні засоби на вуглевидобувних підприємствах поділяють на три групи відносно гірничих-капітальних виробіток. До першої групи відносять основні засоби, які обслуговують запаси всього шахтного поля та існують упродовж усього строку експлуатації підприємства (шахти). Наприклад, скіповий стовбур, клітьовий стовбур, вантажна гілка скіпового стовбура, камера перекидача і штовхача, головні насоси для відкачування води, вентиляційні прилади. Вартість цих основних засобів повинна бути відшкодована за термін видобутку усіх запасів шахтного поля. До другої групи відносять основні засоби, які обслуговують запаси горизонту або крила шахти. Наприклад, гірничі машини (електровоз, навантажувальні машини), шахтні вагонетки, транспортуючі стрічки [1]. До третьої групи відносять основні засоби, призначені для видобутку запасів частини горизонту або крила, наприклад, нарізка очисного забою, додаткові основні засоби на відкачування частини води горизонту, основні засоби з вентиляції частини виробіток, комбайни, лавові комплекси.

Пропонується використовувати вдосконалений виробничий метод розрахунку амортизації для підземних основних засобів, наприклад, для таких, як лавовий комплекс, тому що це обладнання працює в складних умовах, а саме: велика вологість повітря, температурні особливості, запиленість, абразивність гірської породи (здатність гірської породи зношувати контактуюче з її поверхнею гірниче обладнання). Без лавового комплексу не можливо здійснити видобуток корисних копалин у промисловому масштабі. До лавового комплексу належить скребковий конвеєр, видобувний гірничий комбайн, механізовані кріплення.

У свою чергу, структура готової продукції на вуглевидобувному підприємстві впливає на визначення первинних даних, які потрібні під час нарахування амортизації на обладнання виробничим методом, оскільки готовою продукцією для підприємства (шахти) є гірнича маса, а для збагачувальної фабрики та інтегрованого вуглевидобувного об'єднання, у складі якого є збагачувальна фабрика, є концентрат [2].

Отже, на основі встановлення того, що саме є готовою продукцією для шахти, збагачувальної фабрики та інтегрованого вуглевидобувного об'єднання в цілому з точки зору нарахування справедливих сум амортизації на основні виробничі засоби, доцільно запропонувати удосконалення формули розрахунку амортизаційних нарахувань виробничим методом на прикладі шахти.

Таким чином, ідея удосконалення виробничого методу нарахування амортизації на основні виробничі засоби з урахуванням складу готової продукції вуглевидобувного підприємства та з метою визначення справедливих амортизаційних сум полягає у тому, що вартість цих основних засобів можна умовно розділити на ту, що використовувалася для видобутку корисних копалин (немаркованого вугілля) і ту, що використовувалася для видобутку порожніх порід на основі встановлення коефіцієнту співвідношення видобутих корисних копалин до видобутої гірничої маси. У подальшому амортизаційні витрати на основні засоби, що

використовувалися для видобутку корисних копалин, доцільно віднести до виробничих витрат та включити у собівартість видобутку. Натомість, амортизаційні витрати на основні засоби, що використовувалися для видобутку порожніх порід, доцільно віднести до інших виробничих витрат та включити до інших операційних витрат [3]. В цілому це дозволить привести амортизацію основних виробничих засобів у відповідність з тим результатом, для отримання якого вони були фактично використані.

На основі встановлення того, що саме є готовою продукцією для шахти, збагачувальної фабрики та вуглевидобувного об'єднання в цілому з точки зору нарахування справедливих сум амортизації на виробничі основні засоби, доцільно запропонувати наступне удосконалення формули розрахунку амортизаційних нарахувань виробничим методом для вуглевидобувних підприємств.

$$TD = D_m + D_e \quad (2.1)$$

$$D_m = Q_{am} \cdot \frac{(IV - SV) \cdot K_f}{Q_{pm}} \quad (2.2)$$

$$K_f = \frac{M}{TM} \quad (2.3)$$

$$D_e = Q_{ae} \cdot \frac{(IV - SV) \cdot (1 - K_f)}{Q_{pe}} \quad (2.4),$$

де TD – загальна амортизація основних виробничих засобів;

D_m – амортизація вартості основних засобів, використаних для видобутку корисних копалин;

D_e – амортизація вартості основних засобів, використаних для видобутку порожніх порід;

Q_{am} – фактичний обсяг видобутку корисних копалин;

Q_{pm} – плановий обсяг видобутку корисних копалин;

IV – початкова вартість основних виробничих засобів;

SV – ліквідаційна вартість основних виробничих засобів;

K_f – коефіцієнт відношення видобутих корисних копалин до видобутої гірничої маси;

M – обсяг видобутих корисних копалин;

TM – обсяг видобутої гірничої маси;

Q_{ae} – фактичний обсяг видобутку порожніх порід;

Q_{pe} – плановий обсяг видобутку порожніх порід.

Від стану основних засобів залежить кількість видобутої гірничої маси та час, який можна витратити на проведення поточного та капітального ремонту. У свою чергу, на формування інформаційних потоків щодо оцінки стану основних засобів впливає інформація про ефективність використання цих основних засобів [4].

Визначення фактичного зносу основних засобів впливає на ефективність застосування цих основних засобів, за допомогою яких відбувається видобуток гірничої маси. У свою чергу, стан та ступінь зносу основних засобів у подальшому впливає на кількість видобутої гірничої маси, яка залежить від ефективності використання основних засобів, що будуть передаватися з одного підприємства на інше у межах єдиного інтегрованого вуглевидобувного об'єднання.

Перелік посилань

1. Макурін А. А. Удосконалення обліку амортизації основних засобів виробничим методом на гірничодобувних підприємствах/ А.А. Макурін, М.С. Пашкевич // Науковий журнал Економічний часопис ХХІ 2016 –№ 9-10. – 102. -С 95 – 99.: Бібліогр.: 22 назв.
2. Шуліка Ю. О. Удосконалення обліку й аудиту основних засобів на прикладі підприємства ДП “ГІРНИК”/ Ю. О. Шуліка, О. Г. Лищенко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. - 2010. - № 4. - 320 С. 201-205 : Бібліогр.: 8 назв.
3. Наумчук О. А. Основні засоби: методика обліку і формування облікової політики: автореф. докт. екон. наук : 08.06.04 / Намчук Ольга Анатоліївна.; М-во освіти і науки України, Львівська комер. ак. України. – Львів, 2015. – 20 с. : іл. – Бібліогр.: с. 17 - 18 (13 назви).
4. Федоронько Н. І. Основні підходи до амортизації необоротних матеріальних активів та їх облікові записи / Н. І. Федоронько // Проблемы материальной культуры Экономические науки – 2012. -№. 15 – 118 с. – С. 76-79.: Бібліогр.: 11 назв.

УДК 330

Медведовська Т.П., к.пед.н., доцент, заступник директора Міжгалузевого навчально-наукового інституту безперервної очно-дистанційної освіти, доцент кафедри туризму та економіки підприємства

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ВПЛИВ ТУРИЗМУ НА СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ

На сучасному життєвому етапі економічний, соціальний і культурний вплив туризму є дуже відчутним для розвитку держави. Туризм надає широкомасштабні можливості для зайнятості за рахунок створення нових робочих місць для задоволення потреб туристів, завдяки йому розвиваються об'єкти та інфраструктура, в яких враховуються національна культура, історія, традиції тощо. Він також сприяє покращенню збалансованості національної економіки шляхом перерозподілу національного доходу.

Нині туризм в Україні є сферою соціально-економічного комплексу, яка в багатьох країнах перетворилася у велику індустрію, що стрімко розвивається. Україна є однією із найбільших європейських держав, геополітичне розташування, природні та антропогенні ресурси якої сприяють розвитку національного туризму. Існуючий туристично-рекреаційний потенціал спонукає входженню України, як однієї з найбільш розвинених туристичних держав, на світовий ринок.

Туристична сфера є однією із стратегічних галузей народного господарства, за допомогою якої відбувається подальший соціально-економічний розвиток держави. Вона здійснює істотний вплив на соціальне та економічне становище держави та її регіонів; не тільки залучає більшість галузей економіки, таких як сільське господарство, будівництво, транспорт, зв'язок, легка і важка промисловості, комунальне господарство, культура, мистецтво тощо, а й сприяє їх розвитку. Туризм усе частіше виступає у ролі індикатора політичних відносин між державами, стабілізатора в партнерських відносинах на міжнародній політичній арені [1; 2].

Тому, зважаючи на роль та значення туризму, держава проголосила його одним із пріоритетних напрямів розвитку національної економіки та культури, сферою реалізації прав і

потреб людини, однією із визначальних складових соціально-економічної політики держави та регіонів [3].

Досліджуючи економічний вплив туризму, варто зазначити, що в більшості країн основою для розвитку туризму є його економічні вигоди. Для досягнення збалансованого розвитку держави необхідно враховувати весь комплекс витрат, і вигід економічного, екологічного і соціального характеру. Необхідно надавати підтримку певним формам туризму, які дають можливість проявитися більшому сектору підприємництва, у тому числі малому бізнесу.

До позитивного соціально-культурного впливу туризму належать: підвищення життєвого рівня населення за рахунок покращення роботи окремих служб і об'єктів; збереження культурної спадщини, завдяки якій розвиваються пізнавальний туризм, мистецтво і ремесла, звичаї, традиції тощо; сприяння створенню і підтримки різних об'єктів культури: музеїв, театрів тощо; посилення і відродження почуття гордості населення за свою культуру; забезпечення можливостей для міжкультурних обмінів між корінним населенням і туристами [1].

До негативного впливу туризму у цьому аспекті доцільно віднести таке: виникнення незручностей і незадоволення місцевого населення через надмірний наплив туристів; виникнення негативного відношення до туризму через комерціалізацію і втрату самобутнього характеру; непорозуміння і конфлікти через різні мовні бар'єри та стилі поведінки; виникнення і загострення соціальних проблем, пов'язаних з наркоманією, алкоголізмом, бандитизмом тощо [1].

Сутність соціально-економічного розвитку туристичних підприємств полягає в комплексному підході до теоретичних, аналітичних і методичних заходів й ґрунтується на її елементах. Для розвитку туризму необхідне вивчення платоспроможності ринку, всебічний аналіз факторів, що впливають на попит, до яких належать економічні, соціально-культурні, демографічні, природно-кліматичні, політичні.

Головною особливістю розвитку сучасного туризму є трансформація туристичних організацій у міжнародні спільні підприємства, корпорації й асоціації. Це дозволяє значно поліпшити інформаційний обмін, забезпечити більш ефективне проникнення на зовнішній ринок, об'єднати зусилля партнерів в умовах загострення конкуренції на ринку туристичних послуг. Таким чином, нові організаційні форми дають низку переваг, що дозволяють туристичним фірмам поліпшувати якість послуг, вкладати інвестиції в найбільш перспективні проекти і програми, виявляти нові ніші й сегменти туристичного ринку, індивідуалізувати обслуговування гостей тощо [1, 4].

Реалізація управлінських заходів дасть змогу посилити темпи розвитку туристичної сфери, дозволить проводити активну загальнодержавну політику у цій важливій складовій економіки України, забезпечити дійову координацію заходів центральних та місцевих органів виконавчої влади, громадських організацій, що сприятиме збільшенню туристичних потоків на внутрішньому ринку туристичних послуг, створенню необхідних умов для швидкого розвитку суміжних галузей, організації нових робочих місць, збільшенню надходжень до бюджетів усіх рівнів.

Перелік посилань

1. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу: навч. посіб. [Текст] / Л.П. Дядечко. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2006. – 224 с.
2. Квартальнов В.А. Туризм: учебное пособие [Текст] / В.А. Квартальнов. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 378 с.
3. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: навчальний посібник [Текст] / В.Ф. Кифяк. – Чернівці: Книги-XXI, – 2003. – 300 с.
4. Кляп М.П. Сучасні різновиди туризму: підручник [Текст] / М.П. Кляп. – К., 2013. – 334 с.

УДК 330:57

Медведовська Т.П., к.пед.н., доцент, заступник директора Міжгалузевого навчально-наукового інституту безперервної очно-дистанційної освіти, доцент кафедри туризму та економіки підприємства

Сидорчук П.С., студент гр. 091-20-1 III

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

TO THE QUESTION OF THE PROBLEMS AND PERSPEKTIVES OF THE DEVELOPMENT OF BIOECONOMICS IN UKRAINE

We have long known that nature, economy and society are inseparable. Therefore, in our opinion, at present in Ukraine it is necessary to develop a series of measures that can ensure the well-being of society without undue pressure and impact on the environment. The transition to a knowledge-intensive bioeconomy, providing energy-efficient and innovative growth, is beneficial for all countries [1].

There is a concept of bioeconomics based on the work of many, both domestic and foreign scientists, researchers.

Turning to foreign experience, we see that many countries have certain strategic programs that determine long-term priorities for the development of bioeconomy. In this matter, attention should be paid to the strategies of such leading countries as the USA, Canada, India, China and Argentina [1-3].

From our point of view, purposeful and effective government support is needed for the development of a biosocial economy in Ukraine in order to improve indicators of economic, social efficiency, and environmental safety. Such a long-term strategy of state support for the development of the bioeconomy should be based on:

- the development of scientific and resource base;
- the development of a competitive biotechnology research and development sector.

Thus, the implementation of the principles of bioeconomics in our country can lead to the solution of very important economic, social and environmental problems, such as: an increase in the production of innovative products; creation of new high-tech jobs, increasing investment in the bioeconomy; formation of bioregions and biosectors.

REFERENCES

1. Талавирия М.П., Талавирия О.М. Наукові засади розвитку біоекономіки / М.П. Талавирия, О.М. Талавирия // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.2/52.pdf>.
2. Рябченко О., Диброва А. Биосоциальная экономика как интерфейс устойчивого развития: теория, практика, перспектива / О.Рябченко, А.Диброва // Bioeconomy and Sustainable Development of Agriculture: II International Scientific-Practical Conference., (11-12 October, 2013, Tbilisi) / Ivaе Javakhishvili Tbilisi State University, 2013. - p. 397-401.
3. Кирпичников М.П., Каньгин П.С. Биэкономика: история вопроса, текущее состояние в мире / М.П. Кирпичников, П.С. Каньгин // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://it-biotechprom.ru/?p=1252>.

Устименко Д.В., студентка гр. ЕК-19

Науковий керівник: Гмиря В.П., к.е.н., доцент

(Черкаський державний бізнес-коледж, м. Черкаси, Україна)

ТЕНДЕНЦІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

На сьогодні сільське господарство вважається одним із основних галузей економіки країни, адже без неї не може обійтися виробництво продуктів харчування, а також виробництва різних матеріалів та сировини для промисловості. Безперечно, у кожній державі сільськогосподарське виробництво вважається однією із головних напрямків діяльності людей. Україна також входить до ряду держав, що особливе значення приділяють саме сільському господарству. На це впливає ряд чинників, зокрема: родючість ґрунтів, кліматичні умови, традиції предків та працьовитість населення.

Проте, враховуючи постійні зміни у навколишньому середовищі, можна побачити, що виробництво сільськогосподарської продукції напряму залежить від кліматичних умов; добрив, що збагачують ґрунти та інших факторів.

Так, протягом 2016-2019 років обсяг посівної площі для сільськогосподарських культур динамічно зростає. У 2019 році, у порівнянні із попереднім, даний показник зріс на 1%, тобто на 239 тис. га. та становив 23 229 тис. га (у 1991 році посівна площа для сільськогосподарських культур становила 19 840 тис. га.). Найбільш популярними посіву стабільно залишаються зернові культури та зернобобові (65% у 2019 році) та соняшник (25,5% у 2019 році).

Впродовж аналізованих років, можна побачити і збільшення урожайності сільськогосподарських культур, зокрема, порівнюючи 2019 із 2016 роком, урожайність зернових культур та зернобобових зросла на 3 центнери з одного гектара; соняшника—на 3,2 ц. з 1 га.. На дану динаміку показників значно впливає внесення мінеральних та органічних добрив у ґрунт. [1]

Можна помітити, що з кожним роком наші родючі ґрунти виснажуються, особливо після посіву кукурудзи та соняшників, тому досить важливо постійно підтримувати вміст корисних речовин задля отримання більшого прибутку від реалізації сільськогосподарської продукції у майбутньому.

Зокрема у 2016 році частка площ, що були оброблені мінеральними добривами, до загальної площі сільськогосподарських угідь становила 37,7%; у 2019 році показник зріс до 39,5%. Частка площ, що оброблені органічними добривами, до загальної площі сільськогосподарських угідь у 2016 році складала 1,2%; до 2019 року показник підвищився до 1,9%. [2]

Враховуючи всі попередні показники, можна відзначити, що обсяг виробництва впродовж 4 років також стабільно зростає. Так, у 2019 році зернових культур та зернобобових становив 75173 тис. т., що на 7,3% більше ніж в попередньому та на 9055 тис. т. вище ніж у 2016 році. Обсяг виробництва соняшника також збільшився, у порівнянні до 2018 року на 1089 тис. т., та на 1627 тис. т. ніж у 2016 році. Негативну динаміку мали обсяги виробництва цукрового фабричного буряка (на 26,9%) та картопля (9,9%). На дану тенденцію вплинуло зменшення обсягів площ виділених для даної продукції. [1]

Разом із обсягами виробництва зростають і середні ціни на дану продукцію (у порівнянні до 2016 року) , зокрема та зернові культури та зернобобові—13% ; картоплі—на 108% ; овочевих культур—14,6%. Також спостерігається зменшення середньої ціни на насіння олійних культур — на 3,87%; буряка фабричного цукрового—на 11,18%. [3]

Разом із збільшенням обсягів виробництва рослинництва серед сільськогосподарської продукції, значно зменшуються обсяги виробництва основних видів продуктів тваринництва. Насамперед, варто відзначити, що впродовж багатьох років

більшу уваги приділяють саме рослинництву ніж тваринництву. Варто лише проїхатися околицями населених пунктів, у більшості з них стоять покинуті ферми, де раніше розводили велику рогату худобу.

Так, у 2018 році експорт тваринницької продукції складав всього 7,4% від усієї кількості агропродовольчої продукції. [4]

Упродовж 2016-2019 років кількість великої рогатої худоби знизилась на 11% (у 2019 році загальний обсяг рогатої худоби становив 3332,9 тис. голів), у тому числі кількість корів зменшилась на 247,2 тис. голів (у 1991 році кількість рогатої худоби була 24623,4 тис. голів); загальний обсяг свиней, у порівнянні до 2016 року, знизилась на 14,9%; кількість птиці зросла на 3,8%.

Внаслідок зменшення кількості сільськогосподарських тварин, можна побачити негативну тенденцію у показниках виробництва основних видів продукції тваринництва, зокрема: обсяг м'яса зменшився, у порівнянні до 2016 року, зменшився на 166,8 тис. т.; молока на 6,9%; яйця від птиці—10,44%. Негативна динаміка даного показника має значний вплив на приріст середньої ціни на продукції тваринництва: ціна молока, порівнюючи із 2016 роком, зросла на 50% та становить 8198,2 грн. за одну тону; середня ціна на яйця зросла на 8,8% та становить 1206,1 грн. за тис. шт.. [5]

Сільське господарство вважається однією із провідних галузей економіки України, тому досить важливо забезпечувати раціональне користування земельними ресурсами задля досягнення більш ефективного прибутку, а також важливо приділяти увагу не тільки розвитку рослинництва, а й тваринництва, оскільки даний напрям сільськогосподарського виробництва дає змогу забезпечити населення продуктами.

Перелік посилань

1. Рослинництво (1991-2019 роки). Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/sg/sg_rik/sg_u/rosl_1991-2019_u.html (дата звернення 25.11.2020).
2. Внесення мінеральних та органічних добрив (1991-2019 роки). Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/cg.htm (дата звернення 25.11.2020).
3. Середні ціни продукції сільського господарства, реалізованої підприємствами (1991-2019 роки). Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/sg/sg_rik/sg_u/scr_sp_u.html (дата звернення 25.11.2020).
4. Українське тваринництво: Чим експортери можуть похвалитись. (2019) .Бізнес. URL: <https://business.ua/uk/ukrainske-tvarynnytstvo-chym-eksportery-mozhut-pokhvalylys> (дата звернення 25.11.2020).
5. Тваринництво (1990-2019 роки). Державна служба України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/sg/sg_rik/sg_u/tvar_u.html (дата звернення 25.11.2020).

Задорожня В.В., студентка групи ЕП 01-17

Кербікова А.С., старший викладач кафедри економіки та підприємництва ім. Т.Г. Бєня

(Національна металургійна академія України)

АНАЛІЗ ДЕМОГРАФІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

В сучасних умовах основним виробничим ресурсом країни є її економічно активне населення. Якість і кількість робочої сили виступають вагомим чинником зростання економіки. [2]. Все помітніший вплив на склад трудових ресурсів нині справляє міграція. У зв'язку з цим виникає необхідність дослідження трудової міграції населення як визначального чинника формування працересурсного потенціалу регіону чи країни. В умовах відновлення незалежності України характер, обсяги, склад та спрямованість внутрішніх і зовнішніх міграційних потоків зазнали суттєвих змін. Ці зміни спричинені трансформацією соціально-економічних відносин, демократизацією суспільного життя, спрощеністю процедури виїзду за кордон та зміни місця проживання, трансформаційним спадом і падінням життєвого рівня населення. Своє відображення вони знайшли передовсім у зменшенні інтенсивності міграцій в середині регіонів та на міжрегіональному рівні, значному відпливу населення за межі країни, формуванні потужних потоків зовнішньої трудової міграції, що зумовлює необхідність вдосконалення управління цими процесами [2].

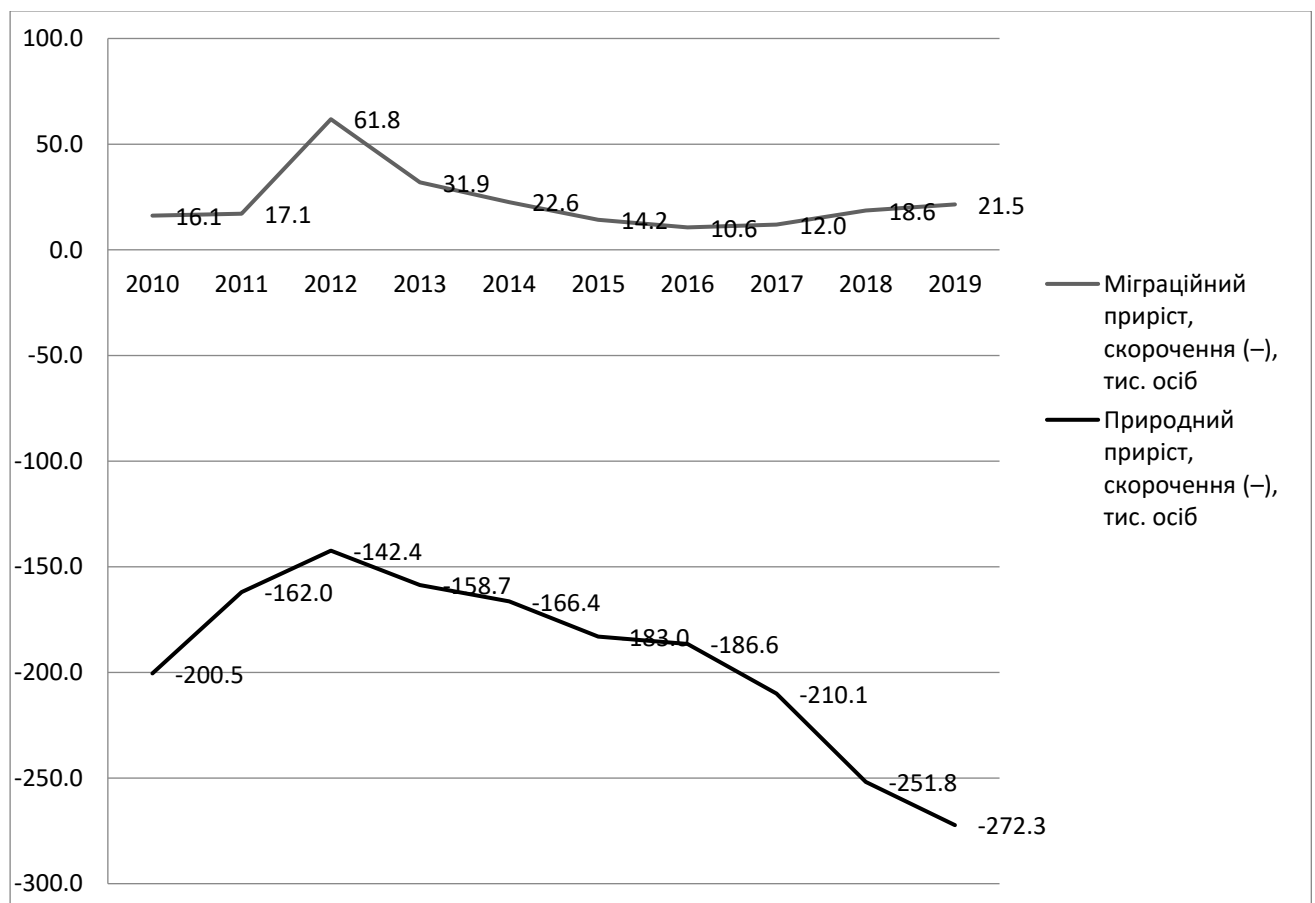

Рисунок 1 – Міграційний та природний приріст населення [1].

Упродовж 2019р. чисельність населення зменшилася на 250,8 тис. осіб. Залишається суттєвим перевищення кількості померлих над кількістю живонароджених: на 100 померлих – 53 живонароджені. Природний приріст склав – 272,3 тис. осіб. [3].

Водночас у сільській місцевості в багатьох регіонах розширюються межі слабо заселених територій, виводяться з господарського обігу значні площі земель.

Багаторічний відплив сільської молоді до міст України та за її межі визначив деформацію всіх демографічних структур і процесів у сільській місцевості, що супроводжувалося збільшенням частки осіб пенсійного віку, зростанням смертності, скороченням народжуваності, зниженням природного приросту сільського населення.

Процес міграції в межах України в 2019 році характеризувався скороченням населення в більшості регіонів і переселенням в такі області, як Харківська, Київська, Одеська і місто Київ.

Така динаміка зумовлена багатьма чинниками, найважливішими з яких є зниження рівня якості життя людей у період економічної кризи, ускладнення екологічної ситуації в усіх регіонах країни, старіння населення, збільшення показників розлучень і зменшення показників укладання шлюбів. В останні роки одним із найголовніших чинників є масовий відтік молоді за межі країни, передусім міграція жінок.

Перелік посилань

1. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Кербікова А.С., Письменна О.О., Ткаченко Н.І. Аналіз природного відтворення населення України [Електронний ресурс] /А.С. Кербікова, О.О. Письменна, Н.І. Ткаченко // Інфраструктура ринку. -2019. - №37. - С. 515-522.
3. Чисельність наявного населення України на 1 січня 2020 року. Статистичний збірник/ Державна служба статистики України. Відп за випуск Олена Вишнеvsька– К. 2020. 83с.

УДК 338.24

Terekhov Ye., Dozent, Dr(Ph) in Econ. Sciences, Department for applied economics, entrepreneurship and public relation
(Dnipro University of Technology, Ukraine)

NACHHALTIGE NATURNUTZUNG UNTER DURCHSETZUNG DER DEZENTRALISIERUNGSREFORMEN IN DER UKRAINE

Seit 2014 hat die ukrainische Regierung umfangreiche Reformen angestoßen. Während einige Reformvorhaben in jüngster Zeit stocken, gilt die Dezentralisierungsreform trotz Herausforderungen und Schwierigkeiten als eine der erfolgreichsten und dynamischsten Reformen in der Ukraine. Sie hat schon jetzt die Lebensrealität vieler Menschen außerhalb der Hauptstadt Kiew verändert. Trotz Erfolgen ist es bis zum Abschluss der Reform aber noch ein weiter Weg.

Wie alle ehemals sozialistischen Staaten kämpft die Ukraine seit ihrer Unabhängigkeit 1991 mit dem Erbe des sowjetischen Systems, in dem Kompetenzen und Ressourcen vor allem in der Hauptstadt und in einigen wenigen regionalen Zentren konzentriert waren. Schon bald nach der Unabhängigkeit wurde klar, dass diese Machtkonzentration Hauptursache für eine schwache wirtschaftliche Entwicklung in weiten Teilen des Landes sowie die geringe Qualität öffentlicher Dienstleistungen außerhalb der Ballungsräume ist. Unter dem Begriff Dezentralisierung wird daher in der Ukraine seit vielen Jahren eine grundlegende Umgestaltung der öffentlichen lokalen Verwaltung diskutiert. Im Kern geht es dabei um die Verlagerung von Kompeten-

zen und Ressourcen von der zentralstaatlichen auf die lokale Ebene [1].

Die Revolution der Würde von 2013/2014 hat den Dezentralisierungsbemühungen nach jahrelangem Stillstand neuen Schwung gegeben. Dabei verlaufen zwei Reformbemühungen parallel: Die eigentliche Dezentralisierung von Kompetenzen und Ressourcen von der nationalen auf die kommunale Ebene sowie eine Gemeindereform, die durch den freiwilligen Zusammenschluss von Kleinkommunen, neue, leistungsstarke Gemeinden schaffen soll. Kleine Gemeinden werden zu größeren und nachhaltigeren Territorialeinheiten zusammengelegt. Zentrale Verwaltungsbehörden treten Befugnisse an gewählte Gebietskörperschaften ab. Haushalts- und Rechtssetzungskompetenzen werden von nationalen und regionalen Institutionen auf die lokale Ebene übertragen.

Wie überall auf der Welt hat auch die Dezentralisierung in der Ukraine eine Vielzahl positiver Auswirkungen auf den Alltag der Bürger. Die öffentliche Verwaltung wird effizienter, flexibler und transparenter. Die Verbindung von Staat und Gesellschaft wird gestärkt und damit die demokratische Legitimität politischer Entscheidungen erhöht. Schlupflöcher für Korruption und Amtsmissbrauch werden schrittweise reduziert. Wirtschaftliche Aktivität und der Wettbewerb zwischen Gemeinden werden gefördert. Kommunen konkurrieren um Investitionen, Touristen, Projekte und Personal. Bürgerliches Engagement wird gefördert und für das Gemeinwohl nutzbar gemacht. Lokale Initiativen können wirksamer Gestaltungsprozesse auf Landesebene beeinflussen [2].

Viele der ehemals über 11.000 Gemeinden der Ukraine waren vor Beginn der Gemeindereform Kleinstgemeinden mit teilweise wenigen hundert Einwohnern. Diese hatten es schwer, öffentliche Dienstleistungen für ihre Bürger/innen eigenständig zu organisieren und zu finanzieren. Selbst in einem dezentralisierten System können zu kleine Gemeinden viele öffentliche Aufgaben wie beispielsweise die Organisation der kommunalen Müllabfuhr nicht sinnvoll und effizient übernehmen [1]. Diese Gemeinden profitieren in besonderem Maße von der parallel verlaufenden Dezentralisierungsreform: Sie erhalten unter anderem mehr Geld durch den Zentralstaat, können auf staatliche Finanzierungstöcke für eigene Projekte zurückgreifen und bekommen einen größeren Teil der Steuereinnahmen sowie neue Befugnisse für die Erhebung lokaler Steuern und Abgaben und die Durchführung lokaler Aufgaben wie Straßenbau, Schulmanagement oder Nahverkehr.

Besonderen Stoßpunkt für die Gemeinden stellt die Naturnutzung unter dem Blickpunkt der Nachhaltigkeit. Sie sind mehr als jeder andere Akteur daran interessiert, das ökonomische Potenzial der Naturressourcen in ihren geographischen Grenzen zu steigern. Davon werden sie als Anbieter der nutzbaren und hochqualitativen Ressourcen profitieren. Im Gegenteil, wenn die Ressourcenbasis sich knapp erscheinen wird, beeinflusst es negativ die Entwicklungsmöglichkeiten der Gemeinden, denn die Investitionen und Arbeitskräfte diesen Standort vermeiden werden.

Viele Gemeinden betrachten den nachhaltigen Tourismus als wichtigen Bereich ihrer wirtschaftlichen Entwicklung. Das USAID-Programm DOBRE (Decentralization Offering Better Results and Efficiency) hat daher zusammen mit dem Ukraine Crisis Media Center (UCMC) das Projekt "Tourism Hub for consolidated communities" ins Leben gerufen. Es kombiniert die Dezentralisierungs-Reform und die Förderung des Inlandstourismus. So, wurde dieses Projekt in der Region Cherson durchgeführt. Die Natur in dieser Region im Süden der Ukraine, die an die Krim grenzt, bietet einzigartige Möglichkeiten. Dort verbinden sich das Meer und die Steppe. Hervorzuheben ist der Nationalpark Oleschky-Sande, die größte Sandfläche der Ukraine. Ferner ist das Biosphärenreservat Askania-Nowa zu nennen. Es ist eines der wenigen Gebiete in Europa mit einer natürlichen Steppenvegetation. Mehr als 50 seltene Tierarten sind dort beheimatet. Dann gibt es noch das Landschaftsschutzgebiet Stanislaw, den Lemurijskyj-See, Museen, Bauernhöfe für grünen Tourismus und Weingüter. Man kann Ausflüge entlang des Dnjepr, in die Stadt Nowa Kachowka und zu einem Solarkraftwerk unternehmen. Es muss auch eine Infrastruktur geschaffen werden, die den Tourismus verbessert [3].

Durch Fusion der Gemeinden wird die Möglichkeiten zur nachhaltigen Entwicklung wesentlich gestiegen, denn leistungsstarke Territorialeinheiten können größere Projekte des Naturschutzes und Ressourcenerhaltung verwirklichen (z.B. Müllentsorgung, Energieeffizienz, sichere Wasserversorgung, Waldanpflanzung, Biodiversitätsförderung, grüner Tourismus usw). Dadurch soll die lokale öffentliche Verwaltung solche Mechanismen zur Beeinflussung der rationalen Naturnutzung anwenden: Steuersenkungen für nachhaltige Unternehmer, Suche nach ausländischer Finanzierung der Maßnahmen zur Verbesserung des Naturschutzes, Ausgaben für Aufrechthaltung der natürlichen Objekte, Übergabe der Naturressourcen an die Nutzer, die naturbewusst sind und zusätzliche Verpflichtungen auf sich nehmen. Prinzipiell sollen die Gemeinden solche Unternehmer in erster Linie als sichere Partner für die lokale Entwicklung betrachten, die Recyclingtechnologien in ihrer betrieblichen Tätigkeit etablieren.

Literaturhinweise

1. Roland Hackenberg Dezentralisierungsreform in der UkraineAnalyse 5. Nov. 2018. URL: <https://ukraineverstehen.de/dezentralisierungsreform-ukraine/>. Zuletzt aufgesucht am 20.11.2020.
2. Andreas Umland Warum die ukrainische Dezentralisierungsreform für den gesamten postsowjetischen Raum wichtig ist AUSGABE 209 (27.11.2018) URL:<https://laenderanalysen.de/ukraine-analysen/209/warum-die-ukrainische-dezentralis-ierungsreform-fuer-den-gesamten-postsowjetischen-raum-wichtig-ist/>. Zuletzt aufgesucht am 17.11.2020.
3. Ukraine: Dezentralisierung fördert Inlandstourismus URL:<https://uacrisis.org/de/67072-tourist-ukraine-decentralization-promotes-domestic-tourism>. Zuletzt aufgesucht am 18.11.2020.